

УДК 78.01:[378:37.091.12.011.3-051]

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-6(329)-2-266-276

Янь Лі,

аспірантка кафедри педагогіки навчально-наукового інституту педагогіки і психології ДЗ «Луганський національний університет

імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.

yan.li95p@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-7511-7375>

МУЗИКА ЯК ПОЛІЛОГ КУЛЬТУР У СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У цей час в Україні та Китаї проблема полікультурної освіти набуває особливої актуальності. З одного боку, в умовах соціально-економічних й політичних реформ складається нова освітня ситуація, яка обумовлена процесами етнізації змісту освіти, зростанням ролі рідної мови у навчанні, ідей народної педагогіки у розвитку особистості й т.і. З іншого боку, у сучасних умовах, коли в Україні й КНР впроваджується програма розвитку національної школи, культури, освіти, одночасно постає проблема розвитку педагогіки толерантності й національної (міжнаціональної) згоди, що обумовлює необхідність проектування змісту освіти з урахуванням багатомірного полікультурного соціального простору цих країн зокрема й сучасного глобального світу в цілому.

Вчені наголошують на тому, що у сучасних державотворчих процесах важлива роль належить музичній освіті як специфічній освітній галузі, адже саме через неї реалізуються актуальні завдання збереження духовної спадщини народів, формується естетична культура особистості, відбувається її інтеграція у глобальний світовий культурний простір (Н. Гуральник, І. Кобозева, Ю. Лотман, І. Малашевська, В. Медушевський, Г. Ніколаї, О. Ростовський, О. Рудницька, Т. Сідлецька, К. Тарасова, В. Черкасов та ін.).

Мета статті – проаналізувати роль музики та музичної освіти у контексті полілогу культур у сучасному глобальному світі.

Навряд чи можна знайти інше поняття, яке мало б стільки смислових відтінків, як культура. У повсякденному житті ми зустрічаємося з ним на кожному кроці. Воно вживається для позначення функціонування соціальних інститутів – культура побуту, культура праці або асоціюється із увічливістю й освіченістю – культура поведінки, культура мислення, культура почуттів. У підсумку, повсякденною свідомістю культура сприймається як якась сума цінностей. Однак, наблизившись до понять культури культу, можна знайти їхній певний

сутнісний зв'язок. «Культура народилася з культу, її джерела є сакральними», – писав М. Бердяєв (Бердяев, 1990, с. 248).

Поняття *культура* охоплює різноманітний світ явищ, тому воно не може бути однозначно вичерпно визначено однієї лапідарною фразою. Як самостійне явище соціального життя культура вперше була розглянута у другій половині XVIII століття. Німецький філософ У. Вундт у своїх працях (Wundt, 1921) переводив значення поняття *cultura* з латинської мови як турботу, спрямовану на облагороджування життя, а родоначальник німецької класичної філософії І. Кант (Кант, 1994) називав культурою досконалість розуму та розглядав прогрес як розвиток культури. Таким чином, споконвічно культура представлялася, насамперед, як духовна сторона суспільного життя.

Серед спроб вироблення наукового розуміння культури виділяється теорія англійського етнографа Е. Тайлора (Тайлор, 1989, с. 18), якого справедливо називають основоположником стрункої концепції людини та її культури. Вважається також, що саме йому належить одне з перших наукових визначень культури.

Культура або цивілізація складаються у своєму цілому зі знання, вірувань, мистецтва, моральності, законів, звичаїв, деяких інших здатностей, звичок, засвоєних людиною як членом суспільства. Термін *цивілізація* є близьким за значенням терміну *культура* та походить від латинського слова *civis*, що перекладається як *місто*. В англійській та американській антропології ці два терміни іноді навіть визначалися один через інший.

Традиція ж німецької філософії виявилася саме у вивченні культури, протиставивши її цивілізації. Німецький соціолог Ф. Теніс (Tönnies, 1935, р. 371), так само як й О. Шпенглер (Шпенглер, 1993), розмежовували культуру народів (*Gemeinschaft*) та цивілізацію державної організації (*Gesellschaft*). Цивілізацію вони вважали галуззю науки права; культура ж містить у собі релігію, моральність, мистецтво. Ми додамо до цього переліку ще й музику як один з видів мистецтва.

Подібних поглядів дотримувався російський філософ М. Бердяєв: «Культура є явищем глибоко індивідуальним та неповторним. Цивілізація ж є явищем загальним, яке всюди повторюється. Культура має душу. Цивілізація ж має лише методи та знаряддя. Культура найбільше дорожить своєю наступністю. У цивілізації немає предків. Вона завжди має такий вигляд, точно вона виникла сьогодні або вчора» (Бердяев, 1990, с. 248, 249).

Узагальнюючи, не можна не відзначити далекоглядність припущень та тверджень багатьох вищевказаних філософів-дослідників. Уже із самим народженням поняття культури з'явилося ціннісне відношення до нього, виділилися риси, ознаки, що поєднують культури зовсім далеких народів. Культура з'явилася перед нами не просто у якості якогось статичного об'єкта, а у вигляді процесу, який підкоряється діалектичним законам розвитку.

Різноманітність точок зору із приводу терміна культури вказують на багатоаспектність та складність цього поняття, що увібрав в себе усе матеріальне та духовне багатство світу, створеного людиною. Цілком доречним у цьому випадку є твердження Ю. Лотмана про те, що невірно було б зводити поняття культури лише до накопичення вищезгаданого багатства світу, оскільки вона, культура, являє собою «безперервний акт творчої свідомості». Ю. Лотман у черговий раз оновлює поняття культури, визначаючи її як надзвичайно гнучкий, складно організований механізм пізнання, який зберігає «сукупність усієї неспадкоємної інформації, яка є однією з основних умов існування людства» (Лотман, 2002, с. 145-146).

Визначення сутності культури як інформації піднімає питання про відношення культури до категорій її передачі й зберігання. Ю. Лотман розбудовує поняття культури як знакової мовної системи, організованої за принципами структур семіотичних систем. Такий розвиток поняття культури є незвичайно важливим, оскільки музику, як частину культури, слід розглядати з погляду саме знакової системи. Далі Ю. Лотман (Лотман, 2002, с. 149) включає до поняття культури не тільки певну комбінацію семіотичних систем, але й «певну сукупність повідомлень, що історично мали місце, реалізацію кодів, за допомогою яких це повідомлення дешифрується». Автор (Лотман, 2002, с. 154) підкреслює, що культура є комунікативною системою, що ідеальна система культури завжди організує за аналогією з деякими відомими у тому чи іншому колективі типами комунікації.

Узагальнюючи нові підходи до поняття культури, можна відзначити, що культура у всіх своїх проявах має силу, яка зв'язує людське суспільство у часі та просторі.

Феноменальність музики полягає у її унікальності прямого сильного емоційного впливу на людину. Музика емоційна за своєю сутністю, за своєму безпосередньому змісту, й, завдяки цій особливості, вона несе в собі величезний світ ідей, думок, образів, являючись, на думку Б. Теплового (Теплов, 1947, с. 7) «емоційним пізнанням». Продовжуючи розмову про феноменальність музичного явища можна звернутися до слів великого музиканта-космополіта І. Стравінського: «Феномен музики даний нам уже тільки для того, щоб упорядкувати увесь існуючий світ, включаючи насамперед відносини людини та часу» (Стравинский, 1963, с. 91).

Музика, насамперед, є формою спілкування між людьми та поколіннями, особливим способом розуміння інших та вираження себе іншим (Назайкинський, 1972, с. 148). У процесі розвитку суспільства музика знаходить своє особливо важливе місце як у духовному житті окремої людини, так і у якості складової частини культури в цілому, стаючи одним з характерних «знаків» цієї культури.

Виникаючи у надрах суспільного життя, музика найтіснішим способом є з нею поєднаною, причому безліч різних зв'язків можна об'єднати у дві групи:

- музика як відбиття реального світу, щоправда, відбиття є доволі специфічним в силу специфічності тих засобів, якими оперує цей вид мистецтва;
- музика як складова частина суспільного буття людини, яка займає в цьому бутті немаловажне місце, виконуючи цілу низку суспільних функцій.

Музика, без сумніву, являє собою мову повідомлень, які може розуміти більшість людей, при цьому серед усіх мов лише музика поєднує несумісні визначення та одночасно є зрозумілою й неможливою для перекладу, робить творця музики істотою подібною до богів, а саму музику – вищою загадкою наук про людину, загадкою, що таїть ключі до подальшого розвитку цих наук (Леви-Строс, 2000, с. 26).

Музична мова, урешті-решт, є системою зв'язків усіх матеріальних звукових структур з їхнім ідеальним змістом, системою художньо-семантичних значень музично-звукових структур. Музична мова (мовний шар музичного мислення) утворює фундамент усієї музичної діяльності та робить можливими акти музичної комунікації (Медушевский, 1976, с. 87). Без значення немає мови, без вираження немає музики. Опираючись на висновки вищевказаних дослідників, у контексті діалогу культур учнів різних культурних просторів однією з мов спілкування із упевненістю можна пропонувати музичну мову або мову музики.

У нашому дослідженні ми спираємось на визначення музичного мислення, яке було запропоноване музичним психологом-дослідником К. Тарасовой (Тарасова, 2003, с. 217): «для позначення складного емоційного сенсорно-інтелектуального процесу пізнання оцінки музичного твору існує поняття музичного мислення». Міра розвиненості музичного мислення, його якісна характеристика визначається не тільки обсягом засвоєних знань. Адже можна знати багато чого про музику, проте мати досить невисокий рівень музично-інтелектуальних операцій. З іншого боку, було б невірним ігнорувати важливість чисто кількісного збільшення знань.

Оскільки розвинутий музичний інтелект є продуктом накопичення, переробки відповідних знань, то можна зробити висновок: чим ширшим та різноманітнішим є загальні специфічні знання учнів, що навчаються музиці, тим більш сприятливими є перспективи розвитку їхнього музичного мислення. Це означає, що знання об'ємного музичного матеріалу – музичних явищ, фактів, закономірностей музичної мови – служить обов'язковою передумовою розвитку музичного мислення. Успіх підготовки діалогу культур, безсумнівно, впливає на ступінь розвитку музичного мислення, коли потік знань, що розширюється у ході навчання, уливається в процес музичного мислення та піднімає його на якісно більш високий рівень, а чим вище рівень музичного мислення, тим

більш сприятливим чином створюється ґрунт в учнів для розуміння цінності музичної спадщини свого та інших народів.

За словами Л. Виготського, вплив музики носить двоспрямований індивідуально-соціальний характер, причому, соціальне дається через індивідуальне відчуття. Мистецтво, як стверджує автор, є соціальне в нас, соціальне там, де є тільки одна людина та її особисті переживання. Тому, дії мистецтва музики зокрема, коли вони роблять катарсис й втягують у цей очисний вогонь самі життєво важливі потрясіння особистої душі, є діями соціальними. Точніше, почуття, коли кожний з нас переживає твір мистецтва, стає особистим, не перестаючи при цьому залишатися соціальним (Выготский, 1998, с. 322, 337).

Вчитель музики загальноосвітньої школи є творцем міжкультурних мостів між учнями різних культурних просторів (Сідлецька, 2012, с. 462). Саме він може спрямовувати формування й розвиток якостей особистості учня, необхідних для взаєморозуміння та співробітництва. Сучасна педагогіка розглядає навчання як головний метод виховання, коли одночасно відбувається розумовий та моральний розвиток особистості, набуті знання й навички перетворюються у життєві компетенції. Сьогодні вчителеві досить складно виконувати своє завдання, оскільки у сучасних учнів шкала цінностей стосовно окремих питань кардинально змінилася. Вчителю найчастіше не вистачає індивідуального підходу, знань у галузі психології й методики викладання. Як будь-який шкільний предмет, урок музики ґрунтується на загальних дидактичних принципах навчання, що виховує: свідомості, систематичності, доступності, наочності, активності й міцності.

У сучасному постмодерністському світі перевага віддається педагогіці, яка спирається на діалог. Спілкування – це постійно триваючий діалог між учнем та вчителем, мова якого, слова, поняття музики можуть мати довготривалий вплив та перегукуватися з іншими життєвими ситуаціями. Вчитель спонукає учнів самостійно ставити перед собою цілі, здобувати навчальні навички, опановувати навчальними стратегіями, використовувати накопичений багаж для придбання нових навичок та творення нового.

На наш погляд, уся духовна культура, у якій живе дитина, пронизана значимістю суспільних цінностей, що зближують людей. Донести ці цінності до кожного учня, зробити їх доступними для співпереживання – головне призначення шкільного виховання. Слово вчителя, його особистий приклад, його розповідь, що розкриває ідеї та моральні норми, укладені в музичному творі, є найважливішими педагогічними засобами, що здійснюють виховний потенціал музичного мистецтва.

Завдяки вмілому підходу вчителя, дитина може довідатися, що в музичному навчанні цінуються як традиції, так і інновації, як національне, так і глобалізація. Творчий підхід вчителів стане заставою формування їх взаємозв'язків за допомогою навчання музиці. Завдання

вчителя – допомогти учню залишитися самим собою і в той же час бути частиною світової культури, що є основним питанням ідентифікації й глобалізації. Індивідуальне є пов'язаним з мовою й підживлюється культурологічною пам'яттю, а глобалізація збагачує кожну людину за допомогою знайомства з різними музичними культурами.

Одним із провідних принципів музичної освіти в цих умовах виступає принцип культуровідповідності, який передбачає, що виховання повинне ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях культури й будуватися відповідно до цінностей і норм тих або інших національних культур, специфічних особливостей, властивих етнічним традиціям тих або інших народів, що не суперечать загальнолюдським цінностям.

Взаємодія особистості з культурою є багатоскладним процесом, у якому можна виділити три види відносин: особистість освоює культуру, будучи об'єктом культурного впливу; особистість функціонує у культурному середовищі як носій і виразник культурних цінностей; особистість сама створює (породжує) культуру, будучи суб'єктом культуротворчості.

Розглядаючи музичну культуру як певний спосіб і поле діяльності людини, а також результат реалізації її сутності, що виражає синтетичну характеристику розвитку людини, можна стверджувати, що становлення й розвиток культури особистості відбувається залежно від того, яку музичну культуру вона засвоює й на основі яких цінностей вона формується. Таким чином, у музичній освіті у реалізації принципу культуровідповідності виділяються аксіологічний та діяльнісний підходи. Найбільш яскраво відбиває специфіку засвоєння мистецтва музики в умовах полікультурного соціального простору країни й світу другий принцип музичної освіти – принцип полікультурності. Музична освіта визнається пріоритетною стратегією становлення й розвитку особистості людини як носія цінностей музичної культури суспільства протягом усього життя. Сучасна музична освіта на різних щаблях її розвитку й спрямованості характеризується високою щільністю інноваційних процесів, в основі концепцій яких закладена національна ідея. Розвиток інновацій у педагогіці тісно пов'язаний із процесами модернізації освіти, з її спрямованістю на особистість учнів, розвиток їх культури. Осмислення сучасних проблем музичної освіти неминуче призводить до необхідності розуміння, що особистість визначається не щаблем освіти й характером її музичної діяльності, а рівнем музичної культури. І саме в цьому контексті особливу актуальність набуває компонентний склад її змісту.

Відомо, що зміст освіти залежить і від свого джерела – культури, і від цілепокладання – становлення особистості учнів (В. Краєвський, В. Леднев, І. Лернер та ін.). Звідси випливає, що при визначенні компонентного складу змісту музичної освіти необхідно, з одного боку, мати чітке уявлення про якості особистості як проєкції запитів суспільства до сучасного школяра або студента, а, з іншого боку, знання

джерел культури, що формують процес музичної підготовки. Одним з головних завдань музичної освіти в цьому зв'язку виступає розвиток у дітей та учнівської молоді культури, яка найбільше чітко проявлялася б у відносинах особистості до навколишньої багатомірної, полікультурної музичної дійсності.

Йдеться про полікультурність у музичній освіті, під якою слід розуміти інтегративність змісту та її визнання, педагогічне вирішення завдань формування взаємодії етносів та національних культур в ареалах регіонів країни й світу. Не випадково, оновлена парадигма музичної освіти тісно пов'язана в цей час із полікультурною орієнтацією змісту педагогічного процесу, з актуалізацією урахування етнічних, регіональних, державних і планетарних особливостей, сполучення музичних цінностей усіх учасників міжетнічного й міжкультурного діалогу. Нагадаємо, що тема діалогу стосовно культури вперше виникла на початку ХХ в. у роботах К. Ясперса, М. Бахтіна та ін. Пізніше проблема «діалогу культур» піднімалася в працях М. Кагана, на рубежі 80-х – 90-х рр. – у роботах В. Біблера й ін. Дійсно, проблема діалогу в культурі виходить на істотні характеристики культури, найважливішою з яких є універсальним принципом, який організує мислення людини, забезпечує саморозвиток культури, відтворення особистості, здатність до комунікації. Усі історичні й культурні явища виступають продуктом спілкування, взаємодії, наслідком стосунків із самим собою, соціумом, з універсумом.

Слід підкреслити, що полікультурність людини, народів та націй не стільки формують, скільки вона сама наполегливо розбудовується, спираючись, насамперед, на неминущі цінності музичної культури, загальнолюдські й національні цінності. Поряд з часовою характеристикою, імперативом і парадигмою полікультурності за всіх часів був музично-творчий початок. Достатньо констатувати, що всі народи є рівноправними творцями музичної культури конкретного регіону, великої музичної культури України та Китаю, цінностей світової музичної культури. І в цьому сенсі музичні культури всіх народів країни й світу є рівнозначними. Створення самобутніх національних музичних культур й одночасне прийняття культур інших народів, прагнення до єднання у музично-творчій взаємодії визначають два модули побудови змісту музичної освіти – національнокультурний та полікультурний. Розвиток полікультурної спрямованості особистості, як нам представляється, тісно пов'язаний із методологічними й аксіологічними аспектами змісту музичної освіти, до яких належать: методологічні знання про методи діалектичного збагнення закономірностей музичної творчості; аксіологічні знання про норми відношення сучасної науки (філософії, культурології, соціології, музикознавства, педагогіки, психології й т.і.) до продуктів музичної творчості; знання здійснення способів музичної діяльності для осмислення продуктів музичної творчості у методологічній та аксіологічній системах пізнання.

Вищевикладене дозволяє виділити наступні основні педагогічні моменти у засвоєнні та відтворенні людиною сучасної навколишньої музичної дійсності:

а) необхідність ціннісного осмислення музично-освітніх процесів у контексті розвитку полінаціональної музичної культури;

б) визнання полікультурності як історично обумовленого природнього прояву музичної творчості;

в) усвідомлення потреби проникнення у колективну й індивідуально-авторську музичну творчість;

г) стимулювання емоційної й інтелектуальної сфер у пошуку людиною самостійних шляхів знаходження цілісної картини музично-культурної реальності;

д) включення діалогічної парадигми у процес засвоєння й відтворення національних і загальнолюдських цінностей музичної культури, як способу «проникнення людей друг у друга через пізнання предмета» (Сократ).

Якщо полікультурність, у широкому сенсі слова є стрижнем культури суспільства, то полікультурність у музичній освіті є способом причетності його до соціокультурного контексту, потребою й здатністю відтворювати у своєму змісті всі цінності музичної культури й доповнювати цю цілісність індивідуально-ціннісним відношенням. Особистісно-ціннісне відношення у музичній освіті є ціллю, яка визначає шлях цілісного музично-культурного розвитку й самовдосконалення особистості.

У висновку підкреслимо, що національно-культурна взаємодія дозволяє інтегрувати у музично-освітній процес усі досягнення минулого й сьогодення, стимулювати полікультурну здатність мислення людини, готової до перетворень навколишнього музичного світу, забезпечуючи, таким чином, його поступальний розвиток.

Список використаної літератури

- 1. Бердяев Н. А.** Философия неравенства. Письмо тринадцатое. *О культуре*. М.: ИМА-ПРЕСС, 1990. С. 248–249.
- 2. Wundt W.** Elements of Folk Psychology. London: Allen and Unwin, 1921. 127 p.
- 3. Кант И.** Критика чистого разума. М.: Мысль, 1994. 591 с.
- 4. Тайлор Э. Б.** Первобытная культура. М.: ИПЛ, 1989. 574 с.
- 5. Tönnies F.** Gemeinschaft und Gesellschaft. Grundbegriffe der reinen Soziologie. Kiel, 1935. 83 p.
- 6. Шпенглер О.** Закат Европы. *Очерки морфологии мировой истории*. М.: Мысль, 1993. С. 123–188, 248–272.
- 7. Лотман Ю. М.** Статьи по семиотике культуры и искусства. СПб.: Академический проект, 2002. 551 с.
- 8. Теплов Б. М.** Психология музыкальных способностей. М.–Л.: АПН РСФСР, 1947. 355 с.
- 9. Стравинский И. Ф.** Хроника моей жизни. Л.: Государственное музыкальное издательство, 1963. 267 с.
- 10. Назайкинский Е. В.** О психологии музыкального восприятия. М.: Музыка, 1972. 384 с.
- 11. Леви-Строс К.** Мифологиики: Сырое и

приготовленное. М.–СПб.: Университетская книга. 2000. 398 с.
12. Медушевский В. В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. М.: Музыка, 1976. 254 с.
13. Тарасова К. В. Зарождение музыкального мышления в онтогенезе. *Психология музыкальной деятельности. Теория и практика.* М.: Academia, 2003. С. 217–225. **14. Выготский Л. С.** Психология искусства. Ростов-на-Дону: Изд-во «Феникс», 1998. 480 с. **15. Сідлецька Т. І.** Музична освіта в Україні: стан, проблеми, перспективи. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. праць.* Вип. XXIX. К.: Міленіум, 2012. С. 462–467.

References

1. Berdiaev, N. A. (1990). *Fylosofyia neravenstva. Pysmo trynadtsatoe* [Philosophy of inequality. Letter thirteen]. *O kulture – On culture.* М.: YMA-PRESS (pp. 248-249) [in Russian]. **2. Wundt, W.** (1921). *Elements of Folk Psychology.* London: Allen and Unwin. **3. Kant, E.** (1994). *Krytyka chystoho razuma* [Critique of pure reason]. М.: Mysl [in Russian]. **4. Tailor, E. B.** (1989). *Pervobytnaia kultura* [Primitive culture]. М.: YPL [in Russian]. **5. Tönnies, F.** (1935). *Gemeinschaft und Gesellschaft. Grundbegriffe der reinen Soziologie.* Kiel. **6. Shpenhler, O.** (1993). *Zakat Evropy* [Sunset of Europe]. *Ocherki morfologii mirovoj istorii – Essays on the morphology of world history.* М.: Mysl. (pp. 123-188, 248-272) [in Russian]. **7. Lotman, Yu. M.** (2002). *Staty po semyotyke kultury i iskusstva* [Articles on semiotics of culture and arts]. СПб.: Akademicheskyyi proekt [in Russian]. **8. Teplov, B. M.** (1947). *Psykhologyia muzykalnykh sposobnostei* [Psychology of musical abilities]. М.–Л.: APN RSFSR [in Russian]. **9. Stravynskiy, Y. F.** (1963). *Khronyka moei zhyzny* [Chronicle of my life]. L.: Hosudarstvennoe muzykalnoe yzdatelstvo [in Russian]. **10. Nazaikynskiy, E. V.** (1972). *O psykhologyi muzykalnogo vospriyatiya* [On psychology of musical perception]. М.: Muzyka [in Russian]. **11. Levy-Stros, K.** (2000). *Myfolohyky: Syroe y pryhotovlennoe* [Mythologies: Raw and Prepared]. М.–СПб.: Unyversytetskaia knyha [in Russian]. **12. Medushevskiy, V. V.** (1976). *O zakonomernostiakh y sredstvakh khudozhestvennogo vozdeistviya muzyky* [On regularities and means of artistic influence of music]. М.: Muzyka [in Russian]. **13. Tarasova, K. V.** (2003). *Zarozhdenye muzykalnogo myshleniya v ontogeneze* [Origin of musical thinking in ontogenesis]. *Psykhologyia muzykalnoi deiatelnosti. Teoryia y praktyka – Psychology of musical activity. Theory and Practice.* М.: Academia (pp. 217-225) [in Russian]. **14. Vyhotskiy, L. S.** (1998). *Psykhologyia yskusstva* [Psychology of arts]. Ростов-на-Дону: Yzd-vo «Fenyks» [in Russian]. **15. Sidletska, T. I.** (2012). *Muzychna osvita v Ukraini: stan, problemy, perspektyvy* [Musical education in Ukraine: state, problems perspectives]. *Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury – Actual problems of the history, theory and practice of artistic culture.* Vyp. XXIX. К.: Milenium (pp. 462-467) [in Ukrainian].

Янь Лі. Музика як полілог культур у сучасному глобальному світі у контексті формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва

У статті проаналізовано роль музики та музичної освіти у контексті полілогу культур у сучасному глобальному світі у зв'язку із вирішенням проблеми формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Автор наголошує на необхідності ціннісного осмислення музично-освітніх процесів у контексті розвитку полінаціональної музичної культури; визнання полікультурності як історично обумовленого природнього прояву музичної творчості; усвідомлення потреби проникнення у колективну й індивідуально-авторську музичну творчість; стимулювання емоційної й інтелектуальної сфер у пошуку людиною самостійних шляхів знаходження цілісної картини музично-культурної реальності; включення діалогічної (полілогічної) парадигми у процес засвоєння й відтворення національних і загальнолюдських цінностей музичної культури.

Ключові слова: музичне мистецтво, полілог культур, глобалізація, полікультурна компетентність, вчителі музичного мистецтва.

Янь Ли. Музыка как полилог культур в современном глобальном мире в контексте формирования поликультурной компетентности будущих учителей музыкального искусства

В статье проанализировано роль музыки и музыкального образования в контексте полилога культур в современном глобальном мире в связи с решением проблемы формирования поликультурной компетентности будущих учителей музыкального искусства.

Автор приходит к выводу о необходимости ценностного осмысления музыкально-образовательных процессов в контексте развития полинациональной музыкальной культуры; признания поликультурности как исторически обусловленного естественного проявления музыкального творчества; осознания потребности проникновения в коллективное и личностно-авторское музыкальное творчество; стимулирования эмоциональной и интеллектуальной сфер в поиске человеком самостоятельных путей нахождения целостной картины музыкально-культурной реальности; включения диалогической (полилогической) парадигмы в процесс усвоения и воспроизведения национальных и общечеловеческих ценностей музыкальной культуры.

Ключевые слова: музыкальное искусство, полилог культур, глобаллизация, поликультурная компетентность, учителя музыкального искусства.

Yan Li. Music as Polylogue of Cultures in Modern Global World in Context of Formation of Polycultural Competence of Future Teachers of Musical Arts

The article deals with the analysis of the role of music and musical education in the context of a polylogue of cultures in the modern global world in connection with the solution of the problem of formation of polycultural competence of future teachers of musical arts.

The author arrives at the conclusion that there is a strong necessity to understand the value of the musical and educational processes; to acknowledge the phenomenon of polyculturalism as a historically preconditioned natural manifestation of musical creativity; to become aware of the urgent need to penetrate into a collective and individual (author's) musical creations; to encourage the emotional and intellectual spheres in a man's search for original ways of finding the integral picture of musical and cultural reality; to implement a dialogical (polylogical) paradigm into the process of acquiring and reproduction of the national and universal values of the musical culture.

It is worth mentioning that the national and cultural interaction makes it possible to integrate all the achievements of the past and the present in the musical and educational process, to encourage the polycultural ability of a man's mind ready to transform the surrounding musical world, thus providing its gradual progressive development.

Key words: musical arts, polylogue of cultures, globalization, polycultural competence, future teachers of music.

Стаття надійшла до редакції 13.09.2019 р.

Прийнято до друку 25.10.2019 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.